

El triple repte de l'economia circular a Andorra

Jordi GALLARDO i FERNÁNDEZ

Parlar d'economia circular en un país de muntanya com Andorra pot semblar *a priori* inabastable per dues raons. D'una banda, per la complexitat de l'entorn productiu que té el país, en el qual les importacions superen amb escreix la producció local. D'altra banda, a causa d'un model econòmic basat en gran part en un turisme d'alta estacionalitat amb puntes d'aflluència que suposen un repte en la gestió dels serveis, els recursos i els impactes que genera. Aquesta realitat, sumada a unes dimensions de país que dificulten el desenvolupament d'economies d'escala, fa que l'assoliment d'un model d'economia circular sigui tot un repte. No obstant, Andorra ha de treballar des del sector públic i privat per consolidar les bases d'un model circular, els beneficis del qual superen, sense cap mena de dubte, les barreres amb què ens podem trobar. És més, el procés cap a aquesta fita ja de per si pot suposar una millora socioeconòmica que revertirà en positiu en el país mateix. Fer un pas decidit envers una economia circular pot generar grans beneficis al nostre medi ambient, la nostra economia i, per extensió, a molts àmbits de la societat. L'evolució cap a una economia circular permet reduir la pressió sobre el nostre entorn natural fent més sostenible el subministrament de les matèries primeres de què disposem. A l'hora, les innovacions que requereix el trànsit cap a un model circular poden tenir un gran impacte sobre la competitivitat i la qualitat del creixement econòmic.

La promoció de l'economia circular ocupa un lloc destacat en l'agenda de la Unió Europea. El desembre de 2015 la Comissió Europea va aprovar un pla d'acció finançat amb 10.000 milions d'euros per impulsar el creixement, l'ocupació i la inversió amb l'objectiu d'accelerar la transició cap a una economia circular que redueixi de manera significativa les emissions de carboni.¹ Un any més tard, el nombre d'ocupats en sectors relacionats amb l'economia circular era de més de 4 milions de persones, que representaven un augment del 6 per cent respecte al 2012. La Comissió Europea estima que el 2030 la implantació de l'economia circular permetrà crear més de 600.000 llocs de treball.²

Pel que fa a Andorra, la voluntat de fer aquest pas persegueix un doble objectiu; en primer

lloc, reduir al màxim els residus que es generen, assumint que el repte *residus zero* és impossible però que es pot treballar per estar-ne al més a prop possible. En segon lloc, augmentar i millorar l'eficiència en l'ús dels residus, de forma que la innovació condueixi a la creació de noves activitats econòmiques que permetin tancar el cercle econòmic aprofitant les diferents etapes de la vida dels mateixos recursos. Aquesta transformació passa per la implementació de canvis fonamentals en tota la cadena de valor, que afecten especialment els processos de disseny i producció. També implica els recursos materials, energètics, aigua, emissions, serveis, informació, persones i territori, ja que repensa l'enfocament tradicional d'economia lineal *d'agafar-fabricar-consumir-rebutjar*, i evoluciona envers un model que genera valor en plantejar nous models de negoci. No es pot ignorar que al darrere d'aquests canvis hi ha també la necessitat d'una transformació dels patrons de consum. Ja ha començat, però requereix encara de més temps i més conscienciació per part de tots els actors implicats –tant públics com privats– per aconseguir que el pas cap a un model circular sigui més decidit i es pugui consolidar de manera definitiva. Des d'un punt de vista econòmic, les possibilitats estratègiques de l'economia circular permetran un impacte positiu en el sector privat, reduint costos a les empreses, fent-les més competitives i generant nous llocs de treball. Tot i el desafiament que representa la implantació de models circulars en certs sectors econòmics, també aporta un ampli ventall d'oportunitats per a d'altres sectors que es poden obrir. El pas de les empreses al model circular ha d'anar acompanyat també d'estímuls i incentius fiscals que reforcin la transició i l'acceptació del sector privat d'aquest nou model.

A mitjà i llarg termini Andorra ha de poder fer front a tres reptes importants a través d'aquest model circular. Reduir la dependència energètica, aconseguir un model de turisme sostenible i generar nous models de negoci. Fomentant el reciclatge podrem convertir el màxim nombre de residus en recursos, fet que suposarà allargar el cicle de vida dels productes, i ajudarà a conservar els recursos naturals per a un ús més racional, la qual cosa vol dir menys consum energètic i també menys dependència, el primer dels reptes.

En aquest sentit, el Govern fa temps que treballa en la sostenibilitat energètica i també en la disminució de la dependència energètica. Projectes com l'establiment de xarxes de calor de la central de biomassa de Canillo o la xarxa que es posarà en marxa a Andorra la Vella aprofitant l'energia del centre de tractament de residus en són un bon exemple. També, la possibilitat de crear minicentrals hidroelèctriques d'aigua fluent, tot i les dificultats tècniques i climàtiques identificades en aquest projecte, evidencia que la generació addicional d'energia més neta és un punt favorable per al país. Lògicament el volum d'energia que poden generar les minicentrals no és molt gran, i per tant caldria estudiar-ne bé l'anàlisi cost-benefici, però des d'un punt de vista de sobirania energètica, reduir la dependència exterior és una fita que no podem perdre de vista. Finalment és necessària l'assimilació que el disseny energètic de les construccions genera en el llarg termini quant a eficiència i qualitat de vida. En aquest sentit cal insistir en la renovació del parc immobiliari i en la introducció amb més força en les noves construccions dels criteris d'estalvi energètic en el procés de disseny i en la tria de materials.

Un país que rep més de vuit milions de visitants amb 468 km² de superfície ha de fer un pas decidit cap a un model turístic més sostenible. El segon repte, el d'assolir un turisme més

sostenible, passa per treballar en les opcions que Andorra pot tenir com a primer país del món reserva de la biosfera. Garantir l'equilibri entre l'activitat econòmica i la sostenibilitat mediambiental implica, sense cap mena de dubte, l'establiment d'un model d'economia més compromesa i l'alineament d'Andorra amb els objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides. El binomi entre un turisme més sostenible i respectuós amb la natura i la preservació del nostre patrimoni natural per convertir-lo en una oportunitat de país requereix que la circularitat entri també en el sector turístic. La participació del sector privat en la taula de Medi Ambient de l'Agenda 2030 en matèria d'inversió, impacte i triple rendibilitat ha de servir per treballar en aquesta direcció.

L'objectiu d'assolir l'etiqueta de reserva de la biosfera i els passos que ens haurien de portar a aconseguir-ho assegurarien una protecció de l'entorn natural més gran, més estalvi energètic amb la reducció de les emissions de CO₂, el foment del transport públic i un model de turisme més ecològic en el qual els productes locals i de proximitat han de guanyar pes amb l'impuls de xarxes locals de proveïment d'aliments com el projecte de la Regió Econòmica dels Pirineus. En aquest sentit, el disseny de serveis de restauració i hoteleria tenint en compte cadenes de valor i proveïdors locals pot ser un punt de partida, com també l'aprofitament de l'excedent alimentari en plataformes d'intercanvi que aquest sector genera ja avui dia i que pot ser una oportunitat de negoci. Finalment, valdria la pena tenir en compte les possibilitats que l'elaboració de sistemes en cascada pot oferir per tal que els recursos alimentaris –és a dir, excedents però també els actuals residus de matèries verges– es puguin incorporar a la producció d'aliments agrícoles. Per tant, és evident que les possibilitats de vincular un model de turisme més sostenible amb una reserva de la biosfera i un model d'economia circular és un triangle que planteja una retroalimentació entre si, amb unes potencialitats molt positives per a Andorra, els seus habitants i els potencials visitants. Estem parlant de *beneficis de l'experiència*; aquells beneficis socials i mediambientals que poden ajudar a millorar la qualitat de vida dels que hi vivim i l'experiència dels turistes que ens visiten, com també de beneficis reputacionals, en disposar d'establiments més sostenibles així com de projecció exterior.

Per últim, el tercer repte d'assolir noves oportunitats de negoci des d'un plantejament d'economia circular passa per potenciar models de negoci basats en l'ús més que en la propietat. Parlem de vendre serveis en lloc d'unitats de productes, que permeten al prestador del servei tenir més control del producte en el cicle (reparacions, actualitzacions...). Els àmbits on es poden començar a desenvolupar negocis podrien ser plataformes d'intercanvi de maquinària i eines entre empreses, plataformes de préstec i intercanvi d'objectes entre particulars i serveis de mobilitat compartida.

Des del sector públic hem de començar a fixar les bases d'un model de contractació pública més ecològic que premii les empreses que tenen un compromís més gran amb la sostenibilitat en la línia de fomentar la responsabilitat social corporativa. L'equilibri entre el creixement, la sostenibilitat i l'ús responsable dels recursos no és incompatible, i Andorra ha de seguir aquest camí.

Jordi Gallardo i Fernández,
llicenciat en Història i màster en Direcció d'empreses,
ministre de Presidència, Economia i Empresa

Notes

1 - *Report from the Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee, and the Committee of the Regions on the implementation of the Circular Economy Action Plan. COM/2019/190 final.*

2 - *Impacts of circular economy policies on the labour market (2018).* EU publications.